

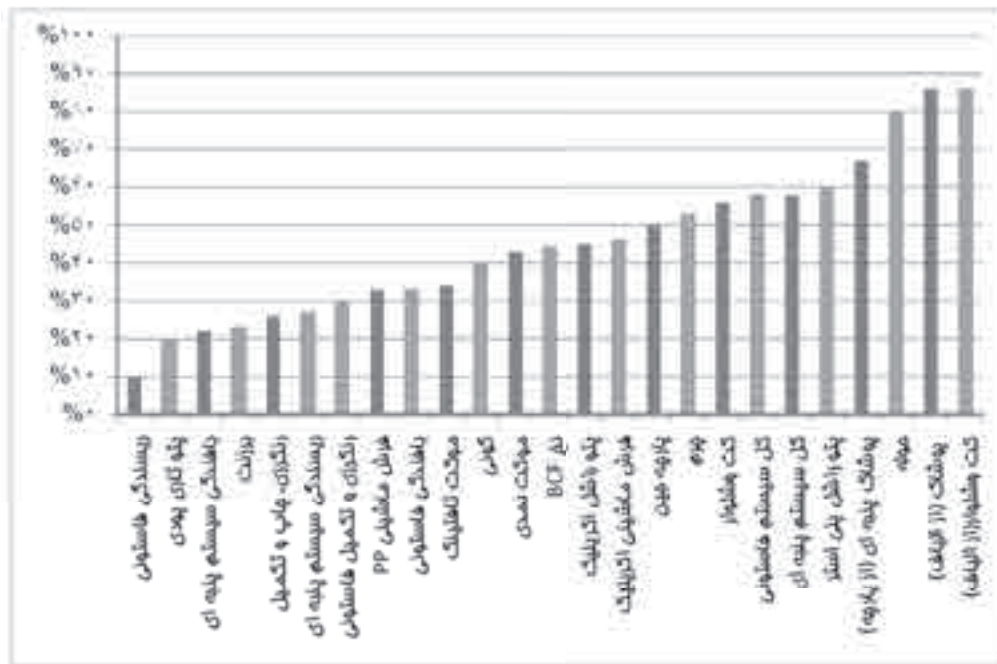

اهمیت صنایع نساجی و پوشاک به لحاظ تجاری

تهیه و تنظیم: مهندس علیرضا حائری - عضو هیات مدیره انجمن صنایع نساجی ایران

در جوامع امروزی، نقش منسوجات و به ویژه پوشاک، به عنوان یکی از محصولات نهایی این صنعت، قابل انکار نیست. امروزه پوشاک فراتر از یک نیاز طبیعی در زندگی انسان نقش آفرینی کرده و بعنوان نمادی از فرهنگ جامعه محسوب می‌شود به گونه‌ای که برای شناخت و تمایز فرهنگ‌های مختلف از یکدیگر می‌توان از الگوی پوشش آنان بهره گرفت.

نقش اقتصادی صنایع مذکور در اقتصاد به لحاظ ارزآوری، ایجاد اشتغال، جلوگیری از خروج ارز از کشور و ایجاد ارزش افزوده موجب شده تا این صنعت در زمره صنایع مهم کشورهای مختلف به ویژه کشورهای در حال توسعه قرار گیرد. یکی از مهم‌ترین مولفه‌های اقتصادی قدرت خلق ارزش افزوده است که موجب افزایش تولید ناخالص داخلی می‌گردد. می‌توان ادعا کرد که قدرت خلق ارزش افزوده در صنایع نساجی منحصر به فرد است به عنوان مثال با در نظر گرفتن قیمت بین ۲ تا ۶ دلار برای هر کیلوگرم مواد اولیه مورد نیاز این صنعت که بخش قابل توجهی از آن از طریق منابع داخلی قابل تامین است، می‌توان در این صنعت محصولاتی را تولید کرد که بالغ بر حدود ۲۰۰ دلار در هر کیلوگرم یا حتی بیشتر به فروش می‌رسند. لذا می‌توان خاطر نشان کرد که در یک فضای رقابتی، ایجاد چنین ارزش افزوده‌ای را نمی‌توان به راحتی در صنعتی دیگر جست‌وجو کرد. این در حالی است که ارزش افزوده تولیدی در زیرشاخه‌های این صنعت برابر نبوده و بر اساس آمار منتشر شده از سوی دفتر نساجی و پوشاک وزارت صنعت، معدن و تجارت، سهم ارزش افزوده از ارزش محصول تولیدی در تولید پوشاک بیشترین و در حدود ۸۵ درصد می‌باشد. سهم ارزش افزوده از ارزش محصول تولیدی در بخش‌های مختلف نساجی و پوشاک کشور در نمودار زیر مشخص شده‌اند.

همچنین آمار تجارت جهانی صنایع نساجی و پوشاک شاهدهی بر ادعای نقش پررنگ این صنعت در جهان امروزی می‌باشد. بر اساس آخرین اطلاعات منتشر شده از سوی سازمان تجارت جهانی، ارزش کل واردات جهان در سال ۲۰۱۲ بالغ بر ۱۸۶ هزار میلیارد دلار و ارزش کل صادرات جهان در سال مذکور بالغ بر ۱۸۴ هزار میلیارد دلار بوده که در این بین سهم صنایع نساجی و پوشاک از واردات در حدود ۷۴۳ میلیارد دلار و از صادرات در حدود ۷۰۸ میلیارد دلار بوده است. لذا می‌توان برآورد کرد که حجم تجارت منسوجات و پوشاک از کل تجارت جهانی در حدود ۴ درصد می‌باشد. در این بین نقش تولید منسوجات و پوشاک در اقتصاد و ارزآوری برخی

خروج ارز از کشور جلوگیری نماید.
جدول زیر بیانگر سرانه مصرف پوشاک در برخی کشورهای منتخب جهان در سال ۲۰۱۲ است:

بر اساس اطلاعات منتشر شده از سوی بانک مرکزی در خصوص «بودجه خانوارها در مناطق شهری در سال ۱۳۹۱» هزینه سالانه یک خانوار شهری برای خرید پوشاک و کفش در حدود ۴٫۵ درصد از کل هزینه خانوار و بالغ بر ۱۰ میلیون ریال بوده است. لذا می‌توان برآورد کرد که هزینه سرانه افراد برای خرید پوشاک و کفش در سال مذکور در حدود ۳ میلیون ریال و یا ۲۴۵ دلار (نرخ ارز سال ۱۳۹۱ برابر با ۱۲۲۶ در نظر گرفته شده است) و در حال حاضر ۱۰۰ دلار می‌باشد. با توجه به جمعیت کشور و به ویژه نرخ رو به رشد مد و تنوع در بازار امروز، می‌توان تصور کرد که خودکفایی در تولید پوشاک مورد نیاز جامعه تا چه میزان به ذخیره سازی درآمدهای ارزی کشور کمک می‌کند.

همانگونه که پیش‌تر نیز اشاره شد، صنعت نساجی و پوشاک در رده صناعی هستند که مزایای قابل توجه آن از جمله قدرت اشتغالزایی بالا، آرزوری، ایجاد ارزش افزوده، نیاز به سرمایه‌گذاری کمتر نسبت به سایر صنایع و... موجب شده تا بسیاری از کشورها درصدد توسعه این صنعت برآیند و شایسته است که مسئولین ما نیز کمی بیشتر به این صنعت توجه نمایند.

کشورها بسیار قابل توجه است. بر اساس گزارش فوق‌الاشاره، در سال ۲۰۱۲ ارزش صادرات نساجی و پوشاک بنگلادش به ترتیب در حدود ۱۶ میلیارد دلار و ۲۰ میلیارد دلار بوده که این ارزش بالغ بر ۸۵ درصد از کل ارزش صادراتی این کشور را به خود اختصاص داده است. همچنین ارزش صادرات نساجی و پوشاک پاکستان به ترتیب در حدود ۴٫۲ میلیارد دلار و ۸٫۷ میلیارد دلار بوده که این ارزش در حدود ۵۳ درصد از کل ارزش صادرات این کشور می‌باشد.

در حال حاضر، آسیا به بزرگ‌ترین تولیدکننده و عرضه‌کننده منسوجات و پوشاک در جهان تبدیل شده است. در دهه گذشته حجم تجارت محصولات نساجی و پوشاک بین کشورهای آسیایی در حد زیادی افزایش یافته بطوریکه در سال ۲۰۰۰ میلادی در حدود ۲۰ درصد از صادرات جهانی این محصولات به تجارت بین کشورهای آسیایی اختصاص داشته و در سال ۲۰۱۱ میلادی این مقدار به ۲۷ درصد رسیده است. در حال حاضر حجم تجارت مذکور به ۱۸۰ میلیارد دلار رسیده که نشان‌دهنده رشد قابل توجهی در دهه گذشته است. با این حال، این حجم از تجارت بیشتر از طریق تعداد انگشت شماری از کشورهای شرق و جنوب آسیا صورت می‌گیرد. چین در این تجارت نقش غالب را بر عهده دارد و سهم ۶۵ درصد از صادرات مذکور را به خود اختصاص داده است. پیش‌بینی می‌شود که کل تجارت منسوجات و پوشاک بین کشورهای آسیایی از ۱۸۰ میلیارد دلار در سال ۲۰۱۱ میلادی به ۳۵۰ میلیارد دلار در سال ۲۰۲۵ میلادی خواهد رسید. در این بین، چین بزرگ‌ترین صادرکننده باقی می‌ماند، اما به دلیل افزایش هزینه تولید و همچنین تغییر تمرکز این کشور بر روی تامین نیاز بازار داخلی خود، سایر کشورهای صادرکننده همچون هند این فرصت را خواهند یافت که سهم خود را در بازار صادرات به آسیا افزایش دهند.

همانگونه که مشخص است حجم بالایی از آرزوری برخی کشورها وابسته به تولید و فعالیت صنایع نساجی و پوشاک می‌باشد. از سوی دیگر با توجه به سرانه رو به رشد مصرف منسوجات و به ویژه پوشاک در جهان، می‌توان متصور بود که تأمین نیاز داخلی و خودکفایی در تولید این محصولات تا چه اندازه می‌تواند از

جدول زیر بیانگر سهم صادرات نساجی و پوشاک از کل صادرات برخی کشورهای منتخب است:

نام کشور	ارزش صادرات پوشاک (میلیون دلار)	ارزش صادرات منسوجات (میلیون دلار)	کل ارزش صادرات (میلیون دلار)	درصد
بنگلادش	۱۹,۹۴۸,۳۰	۱,۶۳۳,۷۰	۲۱,۵۸۲,۰۰	۸۵,۸۹
پاکستان	۴,۲۱۴,۰۰	۸,۷۰۴,۷۰	۱۲,۹۱۸,۷۰	۵۲,۵۸
سری لانکا	۴,۰۰۵,۰۰	۲۲۶,۲	۴,۲۳۱,۲۰	۴۵,۱۱
ترکیه	۱۴,۲۸۹,۶۰	۱۱,۰۵۴,۳۰	۲۵,۳۴۳,۹۰	۱۶,۶۲
ویتنام	۱۴,۰۶۸,۳۰	۴,۱۱۶,۵۰	۱۸,۱۸۴,۸۰	۱۵,۸۸
چین	۱۵۹,۶۱۳,۷۰	۹۵,۴۵۰,۲۰	۲۵۵,۰۶۳,۹۰	۱۲,۴۵
هند	۱۳,۸۳۲,۷۰	۱۵,۲۷۳,۹۰	۲۹,۱۰۶,۶۰	۹,۸۱